

**Anksiyolitik, sedatif, hipnotik,
antipsikotik, antidepresan ilaçlar**

Dr. Öğr. Üyesi
Soner METE

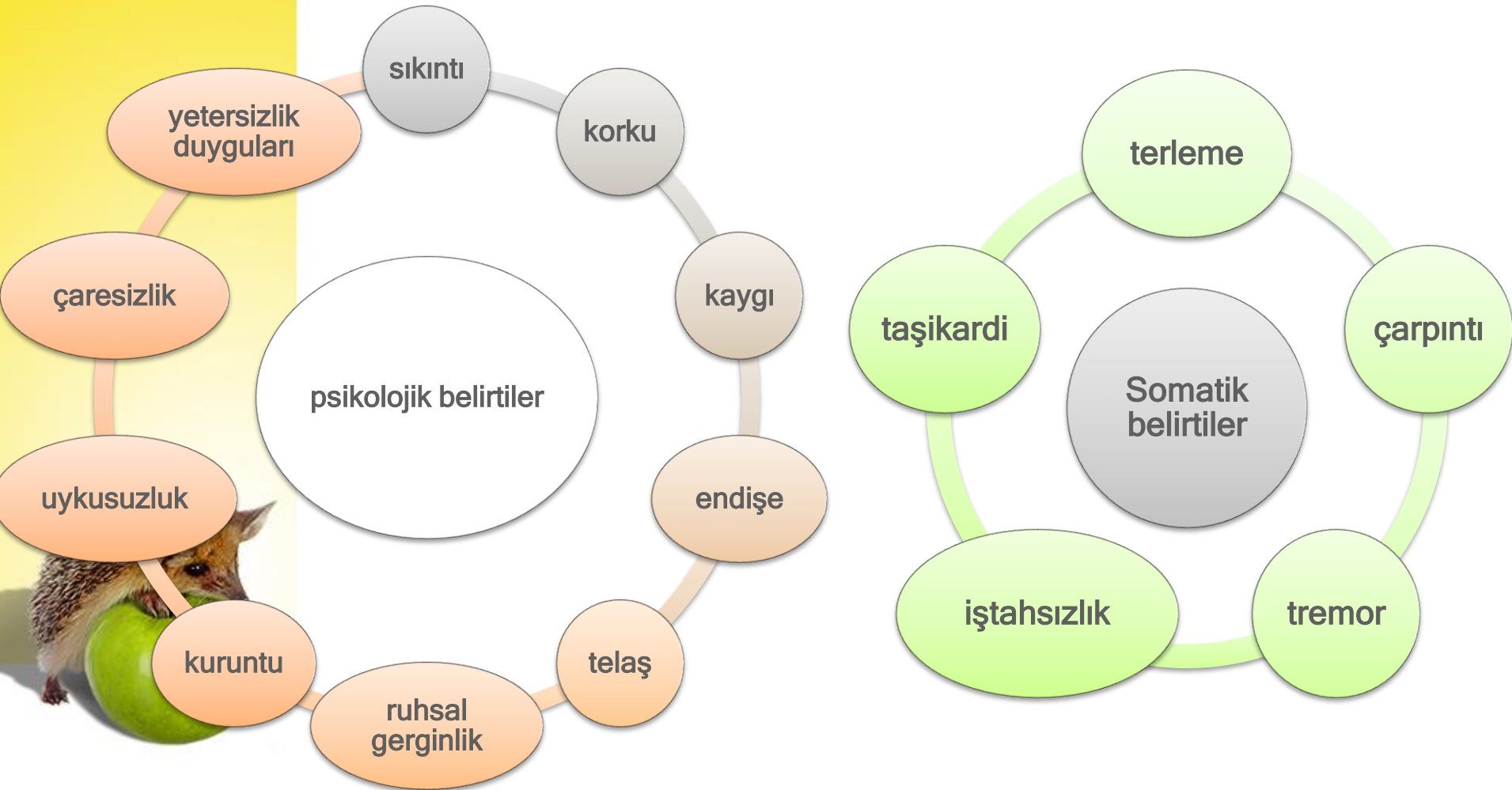
Sunum İçeriđi

- Anksiyolitik ilaçlar
- Anksiyolitik ilaçlar - Benzodiazepinler
- Sedatif - Hipnotik Etkili İlaçlar
- Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar
- Antidepresan ve antimanik İlaçlar

Anksiyolitik ilaçlar

- Anksiyete**; kişinin içinde veya dışında gelişen sıkıntılı duruma karşı oluşan emosyonel (psikolojik, ruhsal) ve somatik (bedensel) nitelikli psikonörolojik bozukluktur

Anksiyolitik ilaçlar

Benzodiazepinler

- ❖ GABA reseptörleri üzerinde regülatör bölgeye bağlanarak GABA'nın inhibitör etkinliğini artırılar
 - ❖ Anksiyolitik etkileri düşük dozlarda ortaya çıkar
 - ❖ Uzun ve yüksek doz kullanımında fiziksel ve psikolojik bağımlılık gelişebilir
- ❖ Benzodiazepinler, anksiyete tedavisinde kullanılır ve etki sürelerine göre gruplandırılır

Etki sürelerine göre Benzodiazepinler

Uzun etkililer

- Diazepam
 - En fazla lipofilik
- Klordiazepoksid
 - Anksiyolitik ve alkol yoksunluğu send.
- Medazepam
- Klorazepat

Orta etkililer

- Oksazepam
- Alprazolam
 - Panik atak tedavisinde ilk seçenek

Kısa etkililer

- Midazolam
 - Genel anestezide anksiyolitik ve hipnotik amaçlı
- Triazolam
 - Uykuya dalmakta zorlananlarda

Benzodiazepin antagonisti

Flumazenil

Uzun etkilileri geri çevirir

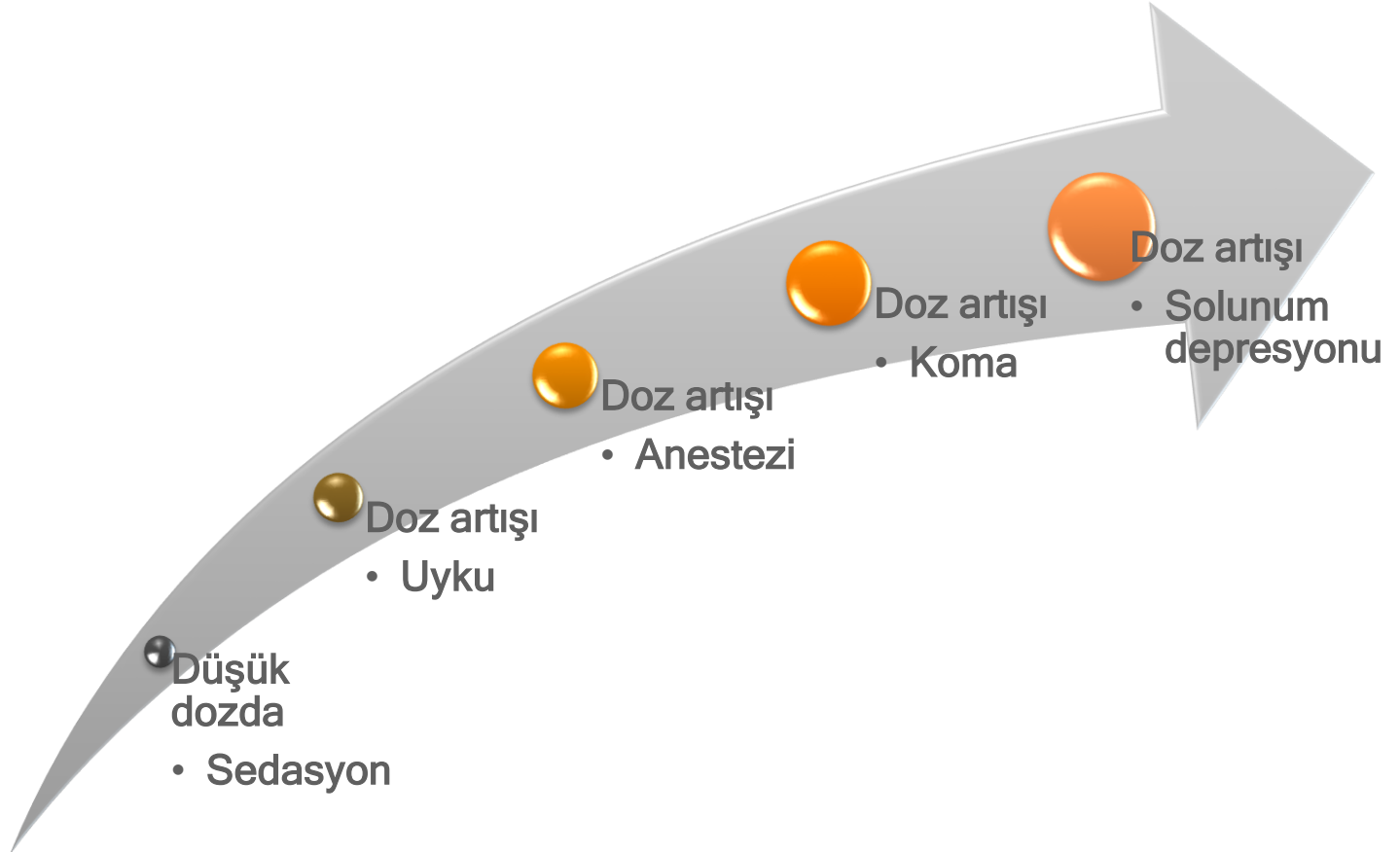
Anksiyolitik ilaçlar

- **Buspiron**
 - Beyindeki serotonin reseptörlerini selektif olarak etkileyerek anksiyolitik etki oluşturur
 - Kronik anksiyetede kullanılır
 - Sedasyon ve bilinç bulanıklığı yapmaz
 - Tolerans ve bağımlılık gelişmez
- **Hidroksizin**
 - Anksiyolitik etkisi, benzodiazepinlerden düşüktür.
 - Antihistaminik, antikolinergik ve antiemetik etkileri de vardır
- **Beta-Blokörler**
- **β blokörlerden Propranolol,**
 - **Somatik belirtilerde** (taşikardi, tremor, hiperventilasyon vb.) etkilidir.
 - Benzodiazepinlerle **kombine** kullanılır.

Sedatif - Hipnotik Etkili İlaçlar

- Bu ilaçlar düşük dozlarda, kişide bulunan huzursuzluk, korku, endişe, heyecan, psişik gerginlik gibi durumları giderir ve sakinleşme yaparlar (**sedasyon**).
- Yüksek dozlarda ise uyku verirler (**hipnotik etki**)

Sedatif - Hipnotik Etkili İlaçlar

Benzodiazepinler

- Benzodiazepinler, tedavide yaygın kullanılan ilaçlardır. Anksiyeteyi azaltıcı, sedatif, hipnotik, antikonvülzan ve kas gevşetici etkileri vardır
- Emniyet aralıkları geniştir

Benzodiazepinler

Sedatifler

- **Diazepam**
 - Sedatif, kas gevşetici ve antikonvülsif etkisi
- **Klordiazepoksid**
 - Anksiyolitik ve alkol yoksunluğu send.

Hipnotikler

- **Flurazepam**
 - Uyku bozukluğunda
- **Triazolam**
 - Uykusuzluk tedavisinde
- **Midazolam**

Sedatif - Hipnotik Etkili İlaçlar

Barbitüratlar

- Barbitüratlar; hücre zarında sodyum, potasyum taşınmasını etkileyerek uyarı iletimini bozar
- Yağ dokusunda **redistribüsyona** uğrarlar

Çok kısa Etkililer

- **Tiyopental**
- Genel anestezi oluşturmak için kullanılırlar.

Kısa Etkililer

- **Sekobarbital**
- Uykuyu başlatma amacıyla kullanılırlar.

Orta Etkililer

- **Pentobarbital**
- Hipnotik olarak kullanılırlar. Ancak uykudan kalkınca sedasyon devam eder.

Uzun Etkililer

- **Fenobarbital**
- Sedatif, hipnotik ve düşük dozlarda antiepileptik olarak kullanılırlar.

Sedatif - Hipnotik Etkili İlaçlar

Barbitürat Yapısında Olmayan Sedatifler

- ❖ Bu grupta yer alan, aldehit türevi ilaçlar hipnotik dozlarda fazla yan etkileri olmayan ve artık etkileri en az olan orta etki süreli ilaçlardır

Aldehit türevi ilaçlar

Kloral hidrat

- Sedatif ve hipnotik etkileri güçlüdür
- Tanısal girişimler sırasında çocuğu sakinleştirmek için

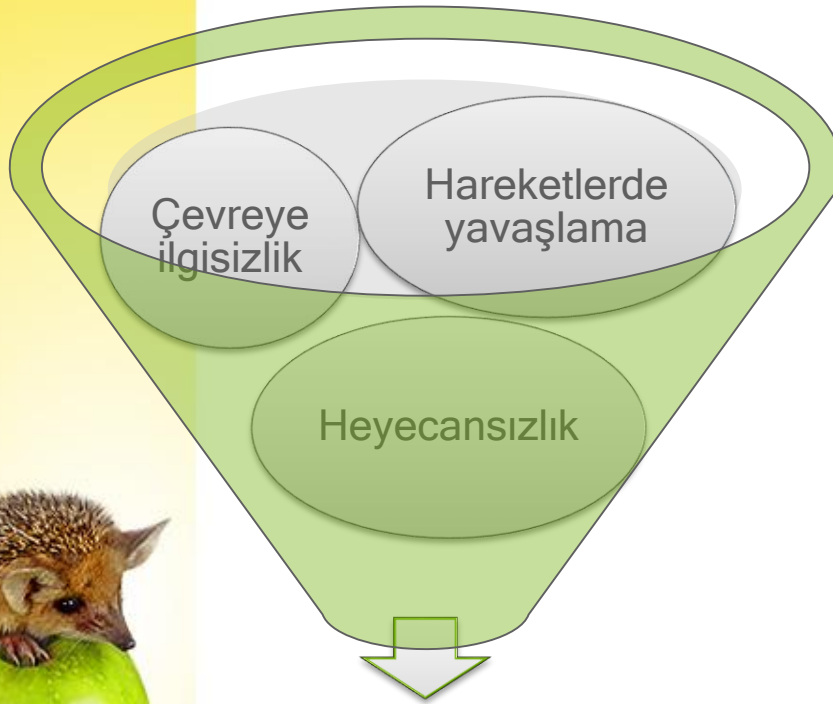
Paraldehit

- Bebeklerde, febril konvülsiyonlara ve çocuklarda status epileptikusa karşı

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar

- Psikozların tedavisinde kullanılan ilaçlardır. Şizofreni, mani veya deliryum gibi diğer psikozların tedavisinde de yarar sağlar.
- Nöroleptik ilaçlar veya majör trankilizanlar olarak da adlandırılır.
- Zamanla Parkinson belirtileri yapabilirler.

Nöroleptik Sendrom

Etkilerini

- serotonin reseptörlerinin blokajı
- dopamin reseptörlerinin blokajını yaparak sağlarlar

kolinerjik, adrenerjik ve histamin reseptörlerini bloke ederek çeşitli yan etkilere neden olur

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar

Fenotiyazinler

- ❖ Psikotik hastada halüsinasyon ve delüzyonlar (hayal, vehim, kuruntu) vardır
- **Genel Özellikleri**
 - Santral sinir sistemindeki dopaminerjik etkinliği azaltırlar
 - Fiziksel hareketleri yavaşlatır ve psişik durumu düzeltirler
 - Antiemetik etkileri vardır. Apomorfin gibi kusmaya yol açan ilaçların etkilerini antagonize ederler
 - Prolaktin salgılanmasını artırır, laktasyona (süt salgılanması) ve jinekomastiye yol açarlar. İştahı ve vücut ağırlığını artırır
 - Fenotiyazinler; **barbitüratların, narkotiklerin ve alkolün** etkilerini artırır.

Fenotiyazinler

Alifatikler

Klorpromazin
(Largactyl)

Promazin

Piperidin türevleri

Tiyoridazin (Melleril)

Piperasetazin

Piperazin türevleri

Flufenazin

Asetofenazin

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar

Tiyoksanten türevleri

Klorprotiksen

Antipsikotik, sedatif,
antihistaminik ve antiemetik

Butirofenonlar

Haloperidol

Droperidol (Innovar)

Fenotiyazinelere cevap
vermeyen olgularda

Atipik nöroleptikler

Pimozid

Olanzapin

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçlar

Antipsikotik (nöroleptik) İlaçların Klinik Kullanımları

Şizofreninin pozitif (halusinasyon vb) ve negatif (sosyal geri çekilme) semptomlarının giderilmesinde

Pek çok nöroleptik ilacın antiemetik etkileri vardır

Narkotik analjeziklerle kombine edilerek kronik ağrı ve anksiyete tedavisinde (nörolept analjezi)

İnatçı hıçkırık tedavisinde (klorpromazin)

Antihistaminik etkisi nedeniyle inatçı kaşıntı tedavisinde tedavisinde (Prometazin)

Antidepresan ve antimanik İlaçlar

- **Antidepresan ve antimanik ilaçlar**, duygudurum hastalıkları (afektif hastalıklar) grubuna giren **depresif bozuklukların** ve **manik bozukluğun** (veya bipolar bozukluğun) tedavisinde kullanılır

Reaktif Depresyon: Çevresindeki olaylara aşırı üzülmeye, hayal kırıklıkları, psişik gerginlikler ve bazı sosyal olaylara bağlı olarak gelişir

Endojen Depresyon: Çevresindeki olaylardan bağımsız olarak yaşamdan zevk almama, kendini suçlama, uykusuzluk, iştahsızlık, yorgunluk, ümitsizlik ve intihara eğilim gibi belirtiler gösterir. Santral sinir sisteminde serotonin ve/veya noradrenalin düzeyinin azalmasından kaynaklanır.

Bipolar Hastalık: Majör mental bozukluktur

Manik: aşırı etkinlik, kendine fazla güvenme, çok konuşma, uykusuzluk gibi belirtilerle ortaya çıkar

Panik: şiddetli ve sebepsiz korku ve tedirginliktir.

Antidepresan ve antimanik İlaçlar

- Tüm antidepresan ilaçlar, doğrudan veya dolaylı olarak **dopamin, norepinefrin ve/veya serotoninin** beyindeki etkilerini **artırarak** etki gösterir

farmakolojik etki profilleri ve kimyasal yapıları bakımından

Trisiklik Antidepresanlar

- Serotonin ve noradrenalinin nörona alınmasını nonselektif engeller
- Major depresyon ve panik bozukluklarında

- **Desipramin**
- **İmipramin**
 - enürezis nokturna tedavisinde
- **Amitriptilin** (Laroxyl)

Lityum Karbonat

- Bipolar bozuklukların tedavisinde en çok tercih edilen
- Manik-depresif tedavisinde

Monoamin Oksidaz (MAO) İnhibitörleri

- adrenalin, noradrenalin, serotonin, dopamin ve tiramin gibi aminleri metabolize eden MAO enzimini inhibe ederek bu maddelerin yıkımını azaltır.

- **İzokarboksazid**

Trisiklik Olmayan Antidepresanlar

- **Karbamazepin**
 - Lityuma cevap vermeyen bipolar bozuklukta kullanılır
- **Venlafaksin**
 - Serotonin-noradrenalin geri alım inhibitörü

Selektif Serotonin geri alım inhibitörleri

- **Fluoksetin**
- **Sertralin**
- **Sitalopram**

